

## ПОНЯТТЯ ПОЗИТИВНОЇ ТА НЕГАТИВНОЇ ВВІЧЛИВОСТІ

Коробко А. О., студ. гр. ПР-92,  
Баранова С. В., канд. філол. наук, доц. СумДУ

Ввічливість є невід'ємною складовою частиною міжкультурної комунікації, що регулює поведінку, забезпечує і організовує гармонійне спілкування.

Головні положення теорії ввічливості представлені в роботах англійських дослідників П. Брауна та С. Левінсона. Ключовим концептом у їхній теорії є "FTA" (Face Threatening Act). З неї випливає, що в основу ввічливості покладено поняття суспільного обличчя як самоповаги індивідів, з яким пов'язані бажання уникнути перешкод у своїх діях та бажання отримати схвалення своїх дій. Учасник комунікації намагається ухилитися від потенційних загроз, використовуючи при цьому різноманітні мовленнєві стратегії. Відповідно виокремлюють стратегії позитивної та негативної ввічливості, кожна з яких має свої особливості реалізації в англійському дискурсі.

Стратегії позитивної ввічливості проявляються в демонструванні уваги та інтересу до співрозмовника, прагненні до взаєморозуміння і злагоди з ним, урахуванні його бажань і схильностей. Під негативною ж увічливістю криється побоювання здатися нав'язливим, завдати шкоди адресату, відсутність емоцій, стриманість.

Вираження компліментів, прояв інтересу до потреб адресата, емотивність та експресивність висловлювання є найбільш характерними засобами демонстрації позитивної ввічливості.

Застосування негативної ввічливості сприяє зменшенню комунікативного тиску на співрозмовника, уникненню конфліктів, запобіганню комунікативним невдачам. Мовець вдається до різних тактик, наприклад, використання засобів пом'якшення категоричності висловлювання (модальні фрази, розділові запитання, прислівники, модальні дієслова, частки, мовні звороти). Для негативної стратегії ввічливості характерними ознаками є підсилене самозвинувачення, мінімізація вторгнення, вираз ввічливого песимізму та ін.

Таким чином, ввічливість передбачає використання певних стратегій, які забезпечують ефективну комунікацію. Так, позитивна ввічливість спрямована на зменшення комунікативної дистанції, досягнення взаєморозуміння. У свою чергу застосування стратегії негативної ввічливості підкреслює бажання мовця соціально відсторонитися від співрозмовника.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.1. — С. 42.